

Nazmi Arıkan

FEN BİLİMLERİ

Eğitim Kurumları

ORTAOKUL REHBERLİK BİRİMİ BÜLTENİ

ERGENLİK DÖNEMİNDE AKRAN İLİŞKİLERİ

Akran ilişkileri yaşamın her döneminde önemini sürdürmekle birlikte bireylerin arkadaşlık ilişkilerine yükledikleri anlamlar yaşla birlikte değişmektedir. Çocukluk döneminde sosyal etkileşim, birlikte vakit geçirme ve oyun arkadaşlığı gibi daha somut aktiviteler ile ifade edilirken, ergenlik döneminde daha çok ortak ilgi alanlarında sosyalleşmek ve sırlarını paylaşma şeklindedir.

Akran ilişkileri, ergenin bu dönemde karşılaştığı sorunların üstesinden gelmesinde ve yetişkin yaşamına hazırlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Her şeyden önce, akran grupları ergene rol model olarak, ona geribildirim vererek ve kendini diğerleriyle karşılaştırabileceği uygun bir ortam sağlayarak ergenin psikososyal gelişiminde oldukça etkili ve önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanında akran grupları bağlılık ve ait olma duygusu sağlayarak ergenin kendine güveni ve benlik saygısı gelişimi üzerinde etkili olmakta ve stres yaratan olayların etkisini azaltan sosyal bir destek sağlamaktadır.

Ergenlik dönemindeki akran ilişkilerinde yaşanan bir diğer değişiklik ise arkadaşlıktan beklentilerdir. Çocukluk döneminde; birey, diğer insanların önemini farkında değilken ergenler diğer insanlarla ortak bir anlayış, kabul, bağlanma ve güven ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ilişkiler kurmaya başlarlar. Ergenler için akranları tarafından kabul edilme, beğenilme ve onlara uyum sağlama oldukça büyük önem taşır.

Ergenlik dönemi ile birlikte, anne-babadan duygusal bir uzaklaşma ve giderek akran gruplarıyla daha çok zaman geçirme eğilimi belirir. Her çocukta değişimle birlikte, ortalama 12 yaşından sonra, çocukların akran ilişkileri güçlenir, ebeveynlere bağımlılıkları azalır ve grup arkadaşları, anne-babanın yerini almaya başlar. Büyümeyle birlikte, toplumsallaşma ve bu gruplardaki yoğun akran etkileşimi sonucu, çocuklar var olan kültürel değerleri sorgular, yeni değerler geliştirir ve çoğu kez kendilerine ait bir alt kültür oluştururlar. Ergen davranışları üzerinde, "grup baskısının" etkisi büyüktür ve kişiye bir kimlik (ait olma duygusu) sağlar. Giyimleri, davranış ve düşünceleriyle yetişkinlerden farklılaşmaya çabalarlar, kendi aralarında yeni özdeşimler kurarlar.

Ergenlik Döneminde Gençler İçin Arkadaşlık İlişkileri Neden Önem Kazanır?

Öncelikle, son çocukluk dönemini geride bırakan ergenlerde birçok biyolojik ve fiziksel değişim kendini gösterir. Bu değişimler başlangıçta birçok ergen için sıkıntı vericidir ve bu değişimlere uyum sağlama sürecinde, ergenler birbirlerinden destek ve yardım alırlar. Arkadaşlık ilişkilerinin önem kazanmasındaki bir diğer neden, ergenlerin yaşadığı sosyal değişimle birlikte artan ayakları üzerinde durabilme ve bağımsızlık istekleridir. Bu dönemde, onlara verilen bağımsızlık fırsatı kısıtlı olsa da kendi kimliklerini kazanma sürecinde ailelerinden uzaklaşmaya ve arkadaşlarıyla daha fazla vakit geçirmeye başlarlar. Ayrıca, ebeveyn-çocuk arasındaki hiyerarşik ilişkiden farklı olarak, arkadaşlık ilişkileri arasında bir hiyerarşi yoktur, bu ilişkiler eşitlikçidir. Bu ilişkiler gençlerin yetişkinlik döneminde meslektaşları, çalışma arkadaşları, komşuları vb. ile kuracakları ilişkiler konusunda deneyim kazanmaları açısından da önem taşımaktadır.

Bu dönemde arkadaşlık ilişkilerinin önem kazanmasında etkili olan üçüncü bir neden olarak, ergenlerin gelişen bilişsel becerilerinden bahsedilebilir. Ergenler bu dönemde benlikleri ve kendi kimlikleri ile ilgili yeni bir bilinç, insanlara ve olaylara karşı daha bilişsel becerileri sayesinde gençler arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini daha iyi anlamaya ve karşılıklı paylaşımın önemi konusunda farkındalık kazanmaya başlarlar.

Akran İlişkisinin Yararları

- **Sosyal Denge:** Arkadaşlık ilişkisi kurmak, kişileri olgunlaştırması ve onları daha sosyal varlıklar haline getirmesi ile önemlidir. Arkadaşlık ilişkileri aracılığıyla gençler kendine güvenen ve sosyal yönden dengeli kişilik geliştirirler.
- **Akran Grubu İçinde Önemli Sayılma:** Her iki cinsten arkadaşı olan ve onlarla dengeli ilişkiler kurabilen kişiler arkan grubu içinde önem kazanırlar.
- **Kendisini Anlayabilme:** Bir kimsenin kendisini anlayabilmesi her şeyden önce ilgilerini, hoşlanmadığı unsurları, zevklerini, ihtiyaçlarını keşfetmesine bağlıdır. Böylece ilişki kurduğumuz insanlar üzerindeki etkimizi anlayıp aksayan yönlerimizi bilinçli şekilde düzeltebiliriz.
- **İletişim Kolaylığı:** Grup halinde yaşamakta olan insanlar için iletişimin kaçınılmaz bir süreç olduğu ortaya çıkar. Başarılı iletişim kuranlar genellikle ilişkide bulunduğu kimselere güven ve saygı duyan insanlardır. İşbirliği ve paylaşma duygusu insanların sorunlarını anlamalarını ve görüşlerini söylemelerini kolaylaştırır.

Anne-Babalar Çocuklarının Arkadaşlıkları Konusunda Nelere Dikkat Etmelidir?

Anne-babalar,

- Çocuklarının arkadaşlarını tanımalıdırlar.
- Çocuklarının arkadaşlarının anne -babalarını tanımalıdırlar.
- Çocuklarının arkadaşları ile vakit geçirebilecekleri güvenli ortamlar sağlamalıdırlar.
- Çocukları ile arkadaşları, arkadaşlık ilişkileri ve yaptıkları seçimler ile ilgili olarak sohbet etmelidirler.
- Çocuklarına, kendileri için tehlikeli olabilecek ve uygun olmayan durumlardan koruyabilmeyi ve bu gibi durumlarda 'hayır' diyebilmeyi öğretmelidirler.
- İyi arkadaş ilişkileri geliştirerek, çocuklarına doğru modeller oluşturmalarıdır.